

5. tanegység

Gyümölcs- és zöldségműhely

FELDOLGOZOTT MŰVEK

Bartos Erika:
Gyümölcshét
Bartos Erika: *Alma*
Sebők Éva: *Gyümölcs*
Birtalan Ferenc: *Piacon*
Gyárfás Endre:
Ábrándozunk
Gyárfás Endre: *Bújócska*

MIT KÉSZÍTSEK ELŐ?

 Szöveggyűjtemény

 Füzet/írólap,
íróeszköz

 Internet, projektor,
hangfal

Írólap, rajzeszköz
Négy-öt fajta alma, kés,
tányér
Papírzacskó, színes
papír, olló, ragasztó
Gyümölcsök, kések,
tálak, citrom, méz vagy
cukor
Salátának való zöldsé-
gek, só, olaj, joghurt
Könnyen faragható
zöldségek
Kések, hámozók, tálak,
alátétlapok
(Kosár, betűkészlet)
Krepp-papír (piros,
ciklámen)

ÉVFOLYAM

1-2. osztály

*Készségfejlesztő, szövegfeldolgozó játékok,
salátakészítéssel, zöldségszobrászattal
(magyar, ének-zene, dráma, kreatív szövegalkotás,
technika, vizuális kultúra, testnevelés)*

Nyáron bőven terem gyümölcs és zöldség, ezért alapélmény a velük való találkozás. Érzékeljük most ezeket dalban, versben és mesében, játéokban, képzeletben és az ízelt valóságban is!

Áttekintő vázlat

5.1 Gyümölcssoroló

*Gyümölcshét
Almakóstoló
Mindentermő gyümölcsfa
Papírzacskó-gyümölcsfa
Gyümölcsfogó
Gyümölcssaláta*

5.2 Zöldségahalom

*Piacon
Mi készülhet zöldségekből?
Mi van a kosárban?*

5.3 Kertek

*Mi jut róla eszedbe?
Ábrándos kert étlapja
Eperbújócska*

Nagyobb előkészítést a salátakészítés, zöldségszobrászat igényel, amelyhez megfelelő minőségű és mennyiségű, változatos alapanyagot érdemes beszerezni, a szülők bevonásával. Az eszközkészlet összegyűjtésében is a szülők segíthetnek: kést, hámozót, tálat, daraboláshoz alátétlapot otthonról hozhatnak, küldhetnek.

JEGYZETEIM

FELADATOK LEÍRÁSA

5.1 Gyümölcssoroló

Gyümölcshét

Nézzünk meg egy animációs kisfilmet, amely [Bartos Erika Napok](#) és [Gyümölcshét](#) című verseiből készült, és amelyen a Karaván együttes dalfeldolgozását hallhatjuk! A gyümölcs- és napsoroló dal annyiszor ismétlődik, hogy második-harmadik alkalomtól már együtt énekelhetjük az előadóval.

Ezután kérjük meg a gyerekeket, hogy rajzolják le a dalban szereplő gyümölcsök közül azt, amit legjobban szeretnek, vagy amit szívesen megkóstolnának (csak egyet lehet választani)!

Majd olvassuk vagy mondjuk el a verset (esetleg énekeljük a dalt), és közben minden sornál emeljék fel a gyerekek azt a rajzot, amely a soron következő gyümölcsöt ábrázolja!

Nálunk melyik gyümölcsből lett a legtöbb?

Vedd figyelembel!

Bartos Erika *Napok* című verse szerepel a januári első téma *Tegnap, ma, holnap* című tanegységében (5-1/4), illetve a téli szöveggyűjtemény 86. oldalán.

Almakóstoló

Milyen eredményt ért el az alma az előbbi gyümölcscrangosorban?

Milyen almát szerettek legjobban? Milyen az igazán szép, kívánatos alma?

Olvassuk el [Bartos Erika Alma](#) című versét, és gyűjtsük ki a versbéli alma tulajdonságait! Miben egyezik a gyerekek által elmondott almaképpel? Miben különbözik? Mit jelent az alma számára a nap? Mitől lesz igazán édes az alma? És amelyik savanyú? Ki szereti a savanykás almát? Melyik almából készül a legjobb almás pite? (A savanyú almát a sütiben lehet édesíteni, a savanykás és édes íz együtt nagyon finom.)

Ne csak a versben ízlelgessük az almát! Vágjunk fel négy-öt különböző fajta almát gerezdekre, és tartsunk almakóstolót! (Előbb válassza ki mindenki a legkívánatosabb gerezdet! Majd válasszon a maradékból egy másfajta gerezdet is, és hasonlítsa össze az ízeket!)

Mindentermő gyümölcsfa

Olvassuk el [Sebők Éva Gyümölcs](#) című meséjét, majd a gyerekek keressék ki a különböző gyümölcsök jellemzőit! Beszéljük meg, hogyan mutatja be az író a különböző gyümölcsöket! Kinek a szemén, orrán és száján keresztül láthatjuk, szagolhatjuk és ízlelhetjük így a sokféle gyümölcsöt?

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Gyümölcsök érzékelése dalban, szövegben, játékban, képzeletben és az ízelet valóságban.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Versfilm megtekintése, daltanulás
Gyümölcscrázolás, versolvasás képekkel
Vers olvasása, értelmezése
Almakóstoló, ízvizsgálat
Mese olvasása, értelmezése
Mimes-mozgásos játék
Szóbeli szövegalkotás
Papírplasztika készítése, térrendezés
Házaspogó gyümölcsnevekkel
Gyümölcssláta készítése, ízesítés, ízkombinációk

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHEZ A FELADATHOZ?

Írólap, rajzeszköz
Négy-öt fajta alma, kés, tányér
Papírzacskó, színes papír, olló, ragasztó
Gyümölcsök, kések, tálak, citrom, méz vagy cukor

JEGYZETEIM

Minden gyerek válassza ki gondolatban a kedvenc gyümölcsét! Egy-egy vállalkozó álljon ki az osztály elé, és játssza el mozdulatokkal, mimikával, ahogy éppen a kedvenc gyümölcsét eszi! A többiek találják ki, mi lehet az!

Miért gondolta azt Gyuszi, hogy a sokféle gyümölcs egy fán is megteremhet? Mitől volt mesebeli ez a gyümölcsfa („amilyen sehol sem létezik”)?

Alkossuk meg együtt, közösen a mindentermő gyümölcsfa meséjét vagy eredetmondáját!

Papírzacskó-gyümölcsfa

Gyuszi rajzolta a gyümölcsfát, mi készítsünk térbeli gyümölcsfát papírzacskóból! Választhatnak a gyerekek, hogy valóságos gyümölcsfa (almafa, körtefa, szilva stb.) vagy mesebeli gyümölcsfa modelljét készítik el, ami sokféle gyümölcsöt terem.

Az ötletadó weboldalon almafát látunk, és már a képről is könnyen leolvashatjuk a zacskófa készítési módját. Egy hasonló weboldalon képekkel illusztrálva találjuk az elkészítés lépéseit (mindkettő elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán).

Színes papírból vágják ki a gyerekek a gyümölcsöket, és ragasszák a faágakra! Gyümölcsfaikkal teleültethetnek egy kertet, így megvalósítva Gyuszi álmát.

Gyümölcsfogó

Játszhatunk házas fogót, amikor gyümölcsnév a ház. Ha valakit kerget a fogó, és a menekülő megállva gyümölcsnevet kiált, nem lehet megfogni. Csak akkor érvényes a ház, ha olyan gyümölcsnevet mond, amilyen még nem hangzott el. Ezzel együtt a karjait kitarja vagy felemeli, mintha fa lenne. Ha a gyümölcs bokron vagy földön terem, akkor le kell guggolnia. A házban csak rövid ideig tartózkodhat, amint valaki megérinti a karját vagy a vállát („szed a gyümölcsből”), futnia kell tovább.

Gyümölcssaláta

Gyümölcssalátát inkább télen szoktunk készíteni, például a karácsonyi vacsorához. Pedig nyáron van bőven gyümölcs, amiből válogathatunk. A gyerekekkel is készíthetünk, akár technikaórán, akár napköziben vagy táborban. Ne ömlesztve, mindenféle gyümölcsöt zsúfoljunk a salátába, hanem néhány gyümölcs kombinációját próbáljuk ki, citromlével, esetleg cukorral, mézzel ízesítve (a kellően érett, édes gyümölcsöket nem feltétlenül kell édesíteni)! Vajon milyen ízek, ízkapcsolatok keletkeznek így? Például:

- sárgadinnye – őszibarack – ribizli/szeder,
- körte – őszibarack – szőlő,
- alma – körte – dió,
- eper – szőlő – körte – kiwi.

Az összekevert gyümölcsöt érdemes néhány órán át állni hagyni, ha van rá mód, hűtőbe tenni.

5.2 Zöldséghalom

Piacon

Kérdezzük meg a gyerekektől, jártak-e már piacon? Kivel? Mit szoktak a piacon vásárolni? (Most elsősorban élelmiszerpiacra gondolunk, ebbe az irányba tereljük a gyerekek gondolatait is!)

Vásároltak-e egyedül? Megfigyelték-e, a felnőttek hogyan vásárolnak: mit tesznek, mit mondanak?

Játsszanak el a gyerekek párban vagy kis csoportokban egy-egy piaci vásárlásjelenetet! A vállalkozók adják elő egymásnak a jeleneteket!

Olvassuk el [Birtalan Ferenc Piacon](#) című versét párbeszédesen! Miért érdekes (vicces) ez a párbeszéd? Miben más, mint a mi vásárlásaink szoktak lenni?

Mit jelentenek ezek a kifejezések: *kofaasszony, potyadék, áldja-vigye?*

Mit jelenthet az, hogy *legyen hét?* (Hiányos mondat, illetve szókapcsolat, kiegészítve lehet „hét száz” vagy „hét száz forint”, de jelenthet „hét eurót” vagy mesebeli „hét pénzt” is.)

Mire utal az utolsó sor?

Olvassák el a gyerekek párban a verset, majd játsszák el a párbeszédet mozgással együtt vagy hangjátékként!

Mi készülhet zöldségekből?

A *Piacon* című versben vásárolt valaki egy halom répát. Vajon mit készíthet belőle?

Milyen zöldségeket vásárolhatunk még a piacon? Mit lehet készíteni a zöldségekből? Mi a kedvenc zöldséges ételek?

Készítsünk zöldségsalátát, amelybe többféle zöldségfélét belevagdalthatunk, és sóval, olívaolajjal, joghurttal keverjük össze! Majd tegyük be a hűtőbe, hadd álljon kicsit, mielőtt megkóstoljuk!

Készíthetünk a zöldségekből mást is. Vegyünk elő egy halom répát, retket, krumplit, uborkát, karfiolt, kelbimbót stb. – csupa könnyen és jól faragható zöldséget! Készítsenek ezekből a gyerekek állatfigurákat, egyéb alakokat, szobrokat, ami a formákról eszükbe jut. Rendezzünk be a zöldségszobrokból egy kis kiállítást! (Ötletadó képanyag elérhető a reftantar.hu-n, a szöveggyűjtemény aloldalán.)

Végül kóstoljuk meg a salátát, amiben remélhetőleg összeértek már az ízek!

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Zöldségek érzékelése szövegben, játékban, képzeletben és az ízlett valóságban.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Beszélgetés
Dramajáték: piaci jelenetek
Vers párbeszédes olvasása, értelmezése, dramatikusan előadása
Zöldségsaláta készítése
Állatalakok készítése zöldségekből
Szókincsbővítő játék: szógyűjtés egy-egy kezdetűvel

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK EHHEZ A FELADATHOZ?

Salátának való zöldségek, só, olaj, joghurt
Könnyen faragható zöldségek
Kések, hámozók, tálak, alátétlapok
(Kosár, betűkészlet)

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Hozzuk további játékba a kert zöldségeit, gyümölcsseit.

MIT FOGUNK CSINÁLNI?

Asszociációs szőlánc
Versek olvasása, értelmezése
Szövegtranszformáció:
étlapkészítés
Mimes-mozgásos játék
Eperbújócska: papírgalacsin keresése – csapatverseny

ÍRÓLAP

Krepp-papír (piros, ciklámen)

Mi van a kosárban?

Szókincsbővítő játék, amikor a játékosoknak az ábécé egy megadott betűjével kell gyümölcs- és/vagy zöldségneveket sorolni. Láncszerűen, sorban halad a névsorolás, mindenki egy-egy nevet mond, amíg van mit mondani. Már elhangzott név nem szerepelhet újra. A játék tétje az, hogy melyik betűvel tudjuk legtovább folytatni a sort: ez a győztes betű.

Akinél megakad a lánc, nem tudja új névvel folytatni, zálogot adhat, amit a végén vicces, játékos feladatokkal kiválthatunk. A betűket húzhatjuk egy kosárban elhelyezett, előre kiválogatott betűkészletből, így a betűválasztás is játékos, véletlenszerű.

5.3 Kertek

Mi jut róla eszedbe?

Játsszunk asszociációs szőláncot zöldség-, gyümölcs- és ételnevekkel!

A játékosok körben helyezkednek el. A kezdő játékos mond egy zöldség- vagy gyümölcsnevet. Jobb oldali szomszédja mond egy ételnevet, ami a zöldség/gyümölcsnévről eszébe jut. Bal oldali szomszédja mond egy új zöldség- vagy gyümölcsnevet, amiről jobb oldali szomszédja ételnevet mond. És így tovább, hasonlóan folytatjuk, míg végig nem ért a kör.

Ábrándos kert étlapja

Olvassuk el *Gyárfás Endre Ábrándozunk* című versét, amelyben hasonló játékkal találkozunk! Ki beszél a versben? Ki szólíthat meg így valakit: „Ugye, öcskös...”? Ki lehet az az öcskös? Mi derül ki róla a versbeszéd alapján?

De hiszen ez egy étlap! – mondhatja valaki. – Egy ábrándos kertvendéglő étlapja. Még desszert is van a végén!

Játsszunk így a verssel! A hiányos sorokat alakítsuk át, és írjunk új étlapot a versből! A megszólítás is legyen barátságosabb!

Ugye, _____, (ki?)
jó lesz,
ha kertünkből
asztalodon terem
a krumpli
– _____! (mivel?)
a saláta
– _____! (mivel?)
a spenót
– _____! (mivel?)

JEGYZETEIM

a zöldhagyma

– _____! (mivel?)

a káposzta

– _____! (mivel?)

az eper meg

– _____! (mivel?)

Készülhet több különböző menü: húsos, vega, felnőtt, gyerek, diétás, ünnepi stb. A gyerekek kis csoportokban is dolgozhatnak.

Eperbújócska

Mímes-mozgásos játékkal szedjük krumplit, salátát, spenótot, zöldhagymát, káposztát, epret! Melyiket könnyű megtalálni? Melyik bújik a föld alá? Melyik bújik levelek alá?

Olvassuk el [Gyárfás Endre Bújócska](#) című versét, és fejtsük meg, mi az, ami bújócskázik? Meddig tart a bújócska?

Majd játszunk eperbújócskát két csapattal!

Az egyik csapat piros krepp-papírból gyúrjon eperméretű kis gombócokat, ezek lesznek az eprek. Számuk megegyezés szerint lehet, mondjuk, 50 darab. Majd kint az udvaron rejtsék el az epreket a fűbe, növények, levelek alá! A másik csapat feladata az, hogy meghatározott idő alatt szedjen össze minél többet az eprekből. A játékot szerepcserével (más színárnyalatú, például ciklámen színű eprekkel) ismételjük meg! Melyik csapat lesz ügyesebb?

